

Самур

№ 4 (239) 2011-йисан 23-апрель

1992-йисан январдилай акъатзава

ЦИЙИВИЛЕР

ДЕМОКРАТИЯ ПАТАЛ

Алай вахтунда Евросоюзди чара-чара уьлквейра демократия вилик тухун патал чехи тир алахъунар ийизва. Адан векири лугъуз-вайвал, демократия вилик тухвана КИанзавай уьлквейрикай садни Азербайжан я. Гъавиляй Евросоюзди 2011-йисуз чи республикада демократия вилик тухунин кардиз куьмек гун патал 1,2 миллион евродив агакьна пулдин такъатар чара ийида.

СА ШУМУД ЧАЛАЛ

Азербайжандин драматург Али Амирлидин «Девлетлу дийегъли» комедия Дагъустандин лезги, авар, азербайжан, дарги театри сегънедал эцигун патал гъазурзава. И йикъара комедия Магъачкъаладин къумукърин муз-драмтеатрдин сегънедал эцигна. Комедия къумукъ чИалаз элкъуьрайди Ислам Къазиев я. 1999-йисуз къелемдиз къачунвай эсерди мад гъилера вичин автордиз машгъурвал гъана.

ЦИЙИ ЖУГЪУРУН

И йикъара Америкадин Садхъанвай Штатрин алимрин жуьгъурунай цийи делилар ашкара хвана. Абуру космосда авай «Кеплер» телескопдин информация асасдиз къачуна чи галактикада 50 миллиард планета хъун мумкин я лугъузва. Абурукай миллион планетада яшамии хъун патал къулай шартIар ава жесди. 2009-йисан мартдин вацра космосдиз акъудай «Кеплерди» икван гагъди 1,2 агъзур цийи планета винел акъуднава. Абурукай 54-да яшайиши ава лугъузва.

20 ЧАЛАЛ РАХАЗВАЙ РОБОТ

Чехи Британиядин инженерри «Робо Thespian» тIвар ганвай цийи робот гъазурнава. И роботди анжах жуьреба-жуьре къугъунрикай ибарат тир тапирургъар къилиз акъудзава. Робот дуьньядин халкъарин 20 чIалалди хъсандиз рахазва ва адалай инсанриз махсус тир жесстерни ийиз алакъзава.

ШЕГЪЕР МАСА ГУЗВА

Италиядин Терамо аялатдин юкъван виш йисариз талукъ Валле Пиола шегъер 550 агъзур евродив маса гузва. 1977-йисуз эхиримжи инсанар и шегъердай акъатна фена. Вичин бине 1059-йисуз кутур Валле Пиола шегъер цийи къиледай рас хъийидай пул авачирвиляй, гъатта куьчяр къванни гуьгуьна хутадай мумкинвилер авачирвиляй маса гузвайди я. Шегъердихъ 6 гектардин чилер ава.

УЬЛКВЕ КИРИДА ВУГУЗВА

Дуьньядин виридалайни марагълу уьлквейра КIвалер кирида къунихъ галаз машгъул тир «Airbnb» интернетдин сайтини Европадин лап гъвечIи уьлквейрикай яз гъисабзавай, вичихъ вирини-вири 160 квадраткилометрдин чилер авай Лихтеништейн кирида вугузва. Уьлкве са йифиз кирида къунин гъакъи 70 агъзур доллар я.

Уьлкве кирида къур касдивай ана пул атIуз жседа, куьчейрин тIварар дегшиарна, дараматриз вичиз КIандай рангар язгъаз жседа. Чкадин агъалийри уьлкве кирида къур кас гъуьрметдалди къабулда лагъана гаф ганва.

ГАТФАР АТАНВА...

ПАГЪ ЯДА!...

Азербайжанда са шумуд йис инлай вилик «Ижтимаи» тIвар алаз халкъдин телевиденидин канал ачухарайла виридалайни гзаф чи республикадин къадардал гъалтайла тIимил халкъарин векилриз хвеш хъанай. Евросоветдин тIалабуналди ачухарай, демократиядив къадайвал кардик кутур цийи каналдихъ сад лагъай йикъалай «Къадардал гъалтайла тIимил халкъарин департаментни» авай. И карди цийи каналдин хъсан ниятрикай, марагълу проектрикай хабар гузвай. Чара-чара халкъарин тарихдиз, медениятдиз, ацукъун-къарагъуниз талукъарнавай гунугар инсанри хушвилелди къабулнай. Ингъе экв къезвай и са гъвечIи тIвекни КIевириз алахъна садбур. Канадин хъсан пректрикай хуш къезвачир ксарин чIуру алахъунрин нетижа яз департамент КIевирна. Им акI лагъай чIал я хъи, каналди къадардал гъалтайла тIимил халкъарикай - лезгийрикай, талишрикай ва масабурукай къилди гунугар хъугу-дач. Яраб и кардикай Евросоветдиз хабар аватIа?

Жуван халкъдиз
лайихлу хъун
бахтлувал я.

Лезги халкъдин
мисал

XƏBƏRLƏR

FRANSA ERMƏNİLƏRƏ
“OD VURDU”

Konstitusiyası Komissiyası Senatı “erməni soyqırımı”nı inkar etməyə çağırır. Fransada qondarma “erməni soyqırımı”nı inkar edənlərə cəza verilməsini nəzərdə tutan qanun layihəsi Fransız Senatının Konstitusiyası Komissiyasında rədd edilib.

Türkiyənin “NTV” telekanalının yaydığı məlumata görə, mayın 4-də Senatda müzakirəyə çıxarılaçaq qanun layihəsini Konstitusiyası Komissiyası qanunverici orqanın tarix yazmasına gerek olmadığı, Fransa Konstitusiyasına və ifadə azadlığına zidd olduğu arqumentləri ilə rədd edib.

Konstitusiyası Komissiyasının qərarında qeyd olunur ki, bu layihə qəbul olunarsa, Türkiyə-Fransa münasibətlərinə də ciddi ziyan vurur. Konstitusiyası Komissiyası Senatı qanun layihəsini qəbul etməməyə çağırır.

TƏLƏBƏLƏR ÜÇÜN
TƏQAÜDLƏR

Yaponiya Təhsil, İdman, Elm və Texnologiyalar Nazirliyi Azərbaycan bakalavrları üçün təqaüdlər elan edib.

Azərbaycan tələbələri bu proqram çərçivəsində Yaponiyanın ali məktəblərində hüquq, pedaqogika, sosiologiya, ədəbiyyat, tarix, iqtisadiyyat, psixologiya, riyaziyyat, elektronika, tibb və digər istiqamətlər üzrə təhsillərini davam etdirə bilərlər. Təhsil müddəti yapon dili üzrə birillik kurs daxil olmaqla 2012-ci ilin aprelindən 2017-ci ilin martınadəkdir. Sənədlər Yaponiya səfirliyində 10 iyun 2011-ci ilədək qəbul edilir. Bundan başqa, Yaponiya Təhsil Nazirliyi ölkə kolleclərində təhsil almaq istəyənlər, eləcə də elmi araşdırmalar aparan tələbələr üçün təqaüdlər təklif edir.

MİLYARDER YAZIÇI
DAXMA TIKDIRIB

Harri Potterin “ana”sı nağıl personajlarına olan sevgisinin artdığını deyir. Harri Potter barədə nağıllar seriyasının müəllifi, britaniyalı yazıçı Coan Roulinq malikanəsinin bağında koma tikdirib.

Edinburq şəhərinin yaxınlığında yerləşən və renessans stilində olan malikanənin həyatında Potter barədə nağıllardakı Hoqriddin koması eynən təsvir edildiyi formada tikilib. “Nağıllarımın qəhrəmanları Harri, Ron və Germiona tez-tez bu komaya baş çəkiblər. Belədirsə niyə o koma həyatımda olmasın?”, - Roulinq deyib.

TÜRKİYƏ İLƏ GÜRCÜSTAN
VİZANI LƏĞV ETDİ

Türkiyə və Gürcüstan vətəndaşları yaxın aylardan etibarən iki ölkəyə pasportla yox, şəxsiyyət vəsiqəsi ilə gedə biləcəklər. Hər iki ölkə vətəndaşlarının müvafiq icazə olmadan digər ölkədə yaşamaq hüququ isə 1 ilə çıxarılaçaq.

Məsələnin həlli üçün Gürcüstan vətəndaşlarının şəxsiyyət vəsiqələrinə ad-soyadlarının latın hərfləri ilə yazılması kifayət edəcək. Hazırda Gürcüstanın dövlət orqanları bu məsələnin həlli ilə məşğuldur. Qeyd edək ki, indiyədək Gürcüstan vətəndaşlarının müvafiq icazə almadan Türkiyədə 3 ay yaşamaq icazəsi vardı. Azərbaycan vətəndaşları isə icazə almadan Türkiyəyə giriş tarixindən etibarən bu ölkədə 2 ay yaşaya bilər. Yaşamaq icazəsinin müddəti keçən vətəndaşlar polisə yaxalandıqda ölkədən deportasiya edilir və onların Türkiyəyə girişinə uzunmüddətli qadağa qoyulur.

Yaxşı söz can
arzusu, pis söz
baş ağrısıdır.

Azərbaycan
atalar sözü

AĞACAVAD ƏLİZADƏ

Şair Ağacavad Əbdülhəsən oğlu Əlizadə 1928-ci il martın 21-də Salyanda anadan olub. Şərə, sənətə məhəbbətini müəllim, şair olan, cəbhədə qəhrəmancasına həlak olan böyük qardaşı Tofiqdən alıb. Ata-anasını tez itirən Ağacavad uşaq yaşlarında işləməyə başlayıb. Əvvəlcə kitabxanada çalışıb, sonralar “Kürün töhfələri” adlı ədəbi dərnək yaradıb. Bir neçə ildən sonra o, Bakıya gəlib ADU-nun filologiya fakültəsində təhsil alıb. “Bakı” axşam qəzetində məsul katib, tərcüməçi, “Azərbaycan” jurnalında ədəbi işçi, şöbə müdiri, məsul katib, “Ədəbiyyat və incəsənət” qəzetində məsul katib, “Yazıçı” nəşriyyatında böyük redaktor vəzifələrində çalışıb. Eyni zamanda ədəbi dərnəklərə də rəhbərlik edib. 1960-80-ci illərdə ədəbiyyata gəlmiş İsa İsmayilzadə, Ələkbər Salahzadə, Nüsrət Kəsəmənli, Zəlimxan Yaqub, Mənzər Eynullayeva, Dilsuz

Mustafayev, Vaqif Bəhmənli, Musa Ələkbərli, Sədaqət Kərimova və başqaları həmin dərnəklərin yetirmələridir. Ağacavad Əlizadə 10 kitab müəllifi olub, onun şeirləri müxtəlif dillərə tərcümə edilib.

Yaşının çox olmasına, xəstəliyinə və gözünün görməsinə baxmayaraq, 1994-1995-ci illərdə Azərbaycanın döyüş bölgələrində, qaynar xətlərdə əsgərlərimiz qarşısında odlu-ələvli çıxışları ilə onları ruhlandırır. Dəfələrlə Azərbaycan ziyalılarının təsis etdiyi mükafatlara layiq görülüb. “Şəhidlərin biri mənəm” adlı kitabı çapa hazırlanmışdı. Ölüm kitabın nəşrinə mane oldu. Şair 1995-ci ilin aprel 25-də vəfat edib.

2010-cu ildə ailəsinin müraciətlərindən sonra doğulduğu Salyanda təzə salınmış qəsəbənin bir küçəsinə şairin adı verilib.

Mətin ƏLİZADƏ

Şəhid məzarı üstə!..

Yazda qırmızı açır
Söyüdlərin yarpağı -
Şəhid məzarı üstə!
Qan rənginə boyayıb,
Qızardırırlar torpağı -
Şəhid məzarı üstə!

Anlar ağır ötüşür
Dəqiqədən, saatdan -
Şəhid məzarı üstə!
Arzular puça çıxır,
Ümidlər düşür atdan -
Şəhid məzarı üstə!

Dirigözlü analar
Oğlundan qabaq “ölür” -
Şəhid məzarı üstə!
Bir ananın dərindən
Neçə ana tən bölür -
Şəhid məzarı üstə!

Elə bil qara beşik
Sıralanır yan-yana -
Şəhid məzarı üstə!
Nakam qızlar gizlicə
Al çəkir yana-yana -
Şəhid məzarı üstə!

Ağı olur laylalar,
Gözlərdən yaş ələnir -
Şəhid məzarı üstə!

Çıxıb torpaq altından
İgidlər cərgələri -
Şəhid məzarı üstə!

Daş vicdanlar dil açır,
Qeyrətlər ocaqlaşır -
Şəhid məzarı üstə!
“Qorxaqlar” ürəklənir,
Mərdləşir, qoçaqlaşır -
Şəhid məzarı üstə!

Qəzəblə silallanır
Yeniyetmə, cavan da -
Şəhid məzarı üstə!
Kişi kimi and içək
Axıracan bu anda -
Şəhid məzarı üstə!..

Utanır

Ağappaq süfrəmdir ağappaq kağız -
Ondan üzqara sözüm utanır.
İçimdə boğuram neçə şerimi -
Üzə çıxarmağa üzüm utanır.

Sənət bağçasından çiçək üzəndə -
Mən də sevinirəm, oxucum, sən də.
Biri üz turşudub, dodaq büzəndə -
Gözünə baxmağa gözüm utanır.

Əsəb korlamaya naşı qələm, kaş!
Yersiz ağrımağa neçə ürək, baş.
Zər, inci, dürr, gövhər adlananda daş -
Yalanım utanır, düzüm utanır.

Dəyişik düşəndə dəryələ yarğan,
Büllur söz çeşməmdən axır “qara qan”.
Qızılgül koluna “dönsə” qarağan, -
Dağım yaşmaq çəkir, düzüm utanır.

Körpə bənövşəyə biganə baxsam,
Kolundan qoparıb döşümə taxsam,
Bircə yol könülsüz gəzməyə çıxsam -
Məşədə, talada izim utanır.

Çox çətin sınaqdan şirtək çıxmışam,
Şölrətdən, alqışdan çələng taxmışam.
İlham meydanında yüz “nər” yıxmışam,
İndi tir-tir əsən dizim utanır.

Hanı o həvəsim, hanı o çağım?!
Yamanca korşalıb qələm “bıçağım”.
Söndükcə sinəmdə yanan ocağım,
Bomboz kül altında közüm utanır.

Neçə “piyadani” mindirdim ata,
Görməyən gözünü “açdım” həyata.
Hayıf, ürəyimi “yedirdim” yada -
Zay olmuş çörəyim, duzum utanır.

Qurudu çeşməmdən car olan yaşım,
Özümdən nə qədər ağırmış daşım! -
Hansı müsibətə dözmədi başım?!
Daha üzə durub - dözüm utanır.

Yaxşı söz diridir - canımda candır,
Ağıla, duyğuya qapı açandır.
Çoxu şair deyir mənə haçandır,
Mən deyə bilmirəm - səsım utanır!..

İDMAN

Çempion olmuşlar

Türkiyənin Antaliya şəhərində görmə qabiliyyəti zəif olan idmançıların IV Dünya oyunları keçirilmişdir. 80-dən çox ölkənin idmançıları öz güclərini sınağı yarışlarda Azərbaycan idmançıları da iştirak etmişlər. Cüdo komandasının məşqçisi, dünya şöhrətli idmançı Əhməd Rəcəbli yarışların nəticəsi haqqında redaksiyamıza məlumat vermişdir. Onun bildirdiyi kimi, şəxsi yarışlarda cüdoçularımız bir qızıl, bir gümüş və bir bürünc medala layiq görülmüşlər. Medallara sahib olan Tofiq Məmmədovun, İlham Zəkiyevin, Ramil İbrahimovun çıxışları böyük maraq doğurmuşdur.

Yüngül atletlərimiz də yüksək nəticələr əldə etmişlər. Şəxsi yarışlarda onlar 2 qızıl, 2 gümüş və 2 bürünc medala layiq görülmüşlər. Komandanın tərkibinə daxil olan ləzgi idmançılarından Rza Osmanov müxtəlif məsafələrə qaçışda 2 bürünc medal qazanmışdır.

Bakı mütəbər yarışa
ev sahibliyi edəcək

Mayın 6-8-də Bakıda Qran-pri seriyasından cüdo üzrə beynəlxalq turnir keçiriləcək. Müvafiq qərarı Beynəlxalq Cüdo Federasiyası vermişdir. Qeyd edək ki, bu ilin əvvəlində mövsümün ilk yarışması - “Masters” turniri də Bakıda keçirilmişdi. “Sərhədc” olimpiya idman mərkəzində təşkil olunacaq cüdo üzrə Qran-pri turnirində iştirak etmək üçün artıq 16 ölkənin komandası müraciət etmişdir. Yeri gəlmişkən, yarışın bu növü dünyanın idman təqviminə fevral ayının əvvəllərində daxil edilmişdir.

Mübariz!

Kimdir o,
çəllədlərin üstünə
Qartal kimi şığıyan?
Kimdir o,
cihadıyla şəhidliyin
zirvəsinə uçan?!
Mübarizdir, Mübarizdir, Mübariz!

On minlərlə insanın
Gözlərinin nurunu,
Ürəyinin odunu
Vəhşi kimi söndürən
O mənfur düşmənləri
Kaş ki, əllərimlə
Özüm boğa biləydim!

Sənin tək qəhrəmanın
Biri də mən olaydım...
Kaş yeriyə biləydim...
Sənin intiqamını
Təkçə özüm alaydım.
Xəyaldə yox, həyatda
Bu arzuya çataydım.

Asiman ƏLİYEV

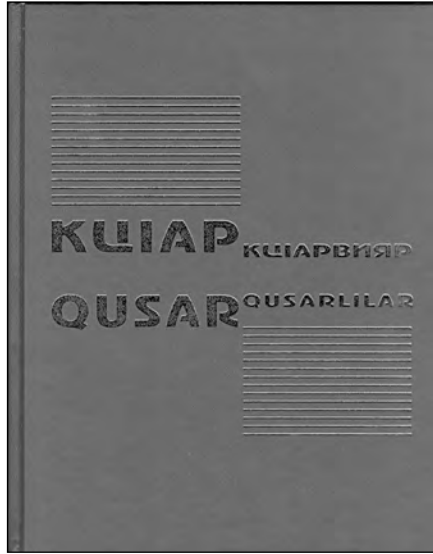

Redaksiyadan: Asiman Əliyev Xudat şəhər N.Nərimanov adına 2 №-li orta məktəbin V-ci sinfində fərdi təhsil alır. Çəkdiyi rəsmlər, yazdığı şeirlər onun zəngin dünya-görüşünün məhsuludur. Milli Qəhrəmanımız Mübariz İbrahimova həsr etdiyi bu şeir isə məktəbdə keçirilən tədbirlərdə tez-tez səslənir.

ЧИ РУЬГЪ ХКАЖ ХЪАНА

Аямдин мад са важиблуктабди халкъдин тарихар квахъиз тадач

И ктабдин твар «Кцлар, кцларвияр», адан автор гьар са камуна жуван хайи халкъдин къайгъу члуг-вазвай, ам хкажун патал алахъзавай, вири лезгий-рал абур гъизвай чи твар-ван авай къелемэгъгли Седакъет Керимова я.

Алай йисан мартдиз Бакудин «Зия» чап-ханади 1000 экземплярдин тираж аваз акъуднавай, вичихъ са жерге хасвилерни къетленвилер авай и ктаб чи амай лезги районризни, чпихъ икъван члвалди ихътин энциклопедиядин кватлал авачирбур патални хъсан чешне я. Авайвал лугъун, Кцларин ва кцларвийрин гъакъиндай хъсан ери аваз бегъемарнавай ихътин ктаб Седакъет Керимовадлай хъиз, масадалай алакьда-чир лагъайтла, чун гъалмиш жедач.

Кватлалдин лайихлувилерикайни метлебувилерикай лугъун:

САД ЛАГЪАЙДИ, гележегдик члехи умудар кутун патал чи веледриз хъсан тербия гузва ктабди. «Тербия гун члехи кар я, ада инсандин къисмет гъяззава», - лагъанай В.Белинскийди.

КЪВЕД ЛАГЪАЙДИ, ктабди клелдайбур ихътин фикирдал гъизва: «Са гъихътин ятлани дережадив, кууллугъдив агакънавай гьар са лезгиди намуслудаказ алахъналди вичи-вичикайни хайи халкъдикай анжах хъсан фикирар таз, жуванбуроз алакьдай къумекар гана кланзава.

ПУД ЛАГЪАЙДИ, ктабди клелзавайбуроз са месэладайкай фагъумиз тазва: «Садбуроз тварар са вахтарилай рикелай алатда, бязибуроз чпин гел тада.»

КЪУД ЛАГЪАЙДИ, кватлалди лезгийрин марифат цийи хъуниз, хци ва михъи хъуниз къумек гузва, абурок ватанпересвилдин руьгъ кутазва. Им гьар са инсан патал гзаф ва-жиблу шарт я. Пьер Буаста лагъайвал, марифатди (чирвилерини савадлувили) ва патриотизмди миллет арадиз гъида ва хуьда.

МАДНИ СА МЕТЛЕБУВАЛ. Ктабдик акатнавай адетар, медениятдин делилар тек са Кцларин лезгийрин ваь, санлай вири лезги халкъдин тарихдиз, члалаз ва медениятдиз талукьбур я.

Гила хасвилерикайни къетленвилерикай лугъун. Цийи ктаб халкъдин тарихда тамам са вакъна я. Ада Кцларин лезгийрин алатай ва алай девирдин тарихдикай, медениятди-кай тамам чирвилер гузва. Чахъ и ктабдай тарихдин вакъайрин къадим севт галукъзава, алай девирдин гьалар аквазва. Зариди халкъдикай, адан уьмуьрдикай, алакьунри-кай цийи гаф лугъузва. Са гафни авачиз, ихътин ктаб арадиз акъудун гзаф зегъмет алай кар я. Ципуд йисан къене кылди са институтди къван клвалахнава авторди. Ада серфнавай зегъмет гъихътинди ятла хъсандиз къатлун патал са шумуд мисал гъун бес я. Ктабдик 1456 макъала ва очерк акатнава. Вичин абур къве члалал - лезги ва азербайжан члаларал къенена. Абурукай саки 700 къван алимриз, илимдин ва образованидин хиле чпин гел тунвай ксариз, искусстводин устадриз, зарийриз, спортсменриз, Ватандин члехи дяведин ва Къарабагъдин дяведин къагъриманриз, военныйриз бахшнава. 600-дав агакъна макъалаяр ва очеркар тарихдихъ, археологиядихъ, этнографиядихъ, тѳебиатдихъ, халкъдин яратмишунрихъ, хуьрерихъ галаз алакьалубур я.

Ктабда 1086 шикилдикай менфят къачун-ва. Гзаф шикилар авторди вичи ягъанвай-бур я. Дагълара, тамара, яргъл хуьрера, гагъ-гагъ инсандин клвач галукьнавачир чкайра къекъвена, клелдайбур гьейранардай шикилар ягъанва зариди. Вичи хиве къаз-вайвал, ктаб арадиз гъун патал адакай альпинистни хъана, фотографни.

Гьакл адакай тарихчи ва архивдин клвалахдарни хъана. Ктаб хъидайла автор-

ди 300-дав агакъна архивдин материалри-кай, 210 ктабдикай, 400-далай виниз газет-ринни журналрин макъалайрикай, хуьрба-хуьр, клвалба-квал къекъвена 1200-далай виниз инсанрин ихтилатрикай менфят къачуна. Гъавилай «Кцлар, кцларвияр» энциклопедиядин кватлалдикай лугъуз тежедай къван зурба ва къиметлу, чи тарихда гъамиш-шалух яз амуькьдай ктаб хъанва. Ктабдин къиметлувал адахъ Азербайжандин машгъур алимрикай, географиядин илимрин доктор, академик Будахъ Будахъов, педагогикадин илимрин доктор, Педагогикадин ва Социальный Илимрин Академиядин академик Акиф Аббасов, техникадин илимрин доктор, профессор Камал Абдуллаев, физикадин математикадин илимрин доктор, профессор Камил Айдазаде, вири Россиядиз сейли алим, филологиядин илимрин доктор, Россиядин Тебии Илимрин Академиядин академик Агъмедулагъ Гьулмегъамедов хътин рецензентар хъунухъини субутзава.

Хасвилерикайни къетленвилерикай лугъудайла чара-чара кылерикай, анра ганвай делилрикай рахана кланзава. Ктаб сифте гафуникайни 14 кыликай ибарат я. Ам «Кцларин тарихдикай» кылелай башламиш жезва. Ина авторди Кцларин тарихдикай, и твар арадал атуникай, райондин чилерал дуьшуьш жезвай палеолитдин, мезолитдин ва неолитдин девирриз талукь тир яшайишдин маканрикай, дегъ члаварин ва юкъван виш йисарин клелейрикай, имаратрикай, къадим дагъаррикай, сурарикай, гъакни тарихдин маса гелерикай малуматар гузва. Археологри Кцлара цурцун девирдиз (чи эрадал къведалди IV-I агъзур йисариз) талукь тир гзаф археологиядин амуькьяр винел акъуднава. И амуькьарикай авторди марагълу малуматар гузва. Ада гъакни райондин чара-чара хуьрерай жагъанвай дегъ члаварин клуьцуйрин, хъенчин къажгъанрин, куьшуйрин, чирагърин, къванцин, цурцун ва кларабдин алатрин, яракърин, буьруьндин ва гимидин безекдин шейэрин шикилар чапнава. Дегъзаманайрин лишанар тир сурун къванерин, клелейрин, къадим мискинин шикилри клелдайди чпихъ ялзава.

«Кцларин тарихдикай» кыле ганвай материалрай аквазвайвал, лезгийрин меденият ва тарих адетдинди тир вич къванерикай арадал атанвай архитектурадихъ, чепедихъ, кларасдихъ ва металлдихъ галаз сих алакь-ада авай. Абурухъ къвед-пуд мертебадин клвалер, женгинин минараяр авай. И клвалер ва минараяр жуьреба-жуьре нехишралди безетмишнава. Ктабда ганвай шикилрай ихътин нехишар лезгийрин къадим гъуц диндихъ галаз алакьалу гуьмбетрал, алпан къынар алай къванерални алайди ашкара жезва. И жуьредин имаратар ва гуьмбетар неинки Азербайжандани Дагъустанда, гъакл вири Къафкъазда чпел фикир желбзавай къиметлу ядигарар я.

Кцларин тарихдикай хъидайла автор гъахълудаказ чи тарихдиз къеъц гузвай са бязи фикиррин акси экъечъзава. Ада вич тарихдив садни эгечл тавур тегъерда цийидаказ эгечъзавайди, и жигъетдай адахъ вичин хсуси къатлунар, фикирар, теклифар авайди малумарзава. Им ктабдин кылин къетленвилерикай сад я.

Ктабдин рикел аламукьдай хасвилерикай сад «Хуьрер» твар ганвай пуд лагъай кылихъ галаз алакьалу я. Седакъета сифте яз са бязи алимрин Кцларин гзаф хуьрер IX-XII виш йисара арадал атанвайди я лагъай фикирар критика ийизва ва тарихдин чешмейрал бинеламиш хъана са къадар хуьрер III-VII виш йисара кутунвайди, райондин къадим хуьрерихъ 5-6 агъзур йисарин тарихар авайди субутзава. Ина гъакни цудралди квахънавай къадим лезги хуьрерикай малуматар гъатнава.

И кыле алай вахтунда вичихъ 90 хуьр авай Кцлар райондин Тигъиржал, Яргун, Уьнуьгъ, Хьил, Манкъулидхуьр, Цуру Худат, Эчехуьр хътин къадим 22 хуьруьккай кылди очеркар чапнава. Авторди и очеркра чи хуьрерин тарихар ачухарзавай хъиз, абурун тварарни ахтармишзава, и ойконимар лезги гафарикай арадал атанвайди субутзава. И кардалди ада чи ономастикадин илимдик пай кутазва. Кцларин хуьрерин къадим-виликай шагъидвалзавай делилар авторди археологиядин материалрал, хъена амай чешмейрал, чкланвай сенгеррал, сурарин кылихъ галаз къванерал ва маса шейэрал бинеламиш хъана гузва.

Маарифдизни маарифчийриз бахшнавай къуд лагъай кыле икъван гагъди клелдайбуроз малум тушир марагълу делилар ганва. Кцлара сифте яз ачух хъайи диндин тушир мектебрикай, XI виш йисуз члехи везир Низам ал-Мулк ал-Гъасан ибн Али ибн Исгъакъа лезги чилерал кардик кутур, араб ва лезги члаларал тарсар гузвай медресайрикай, XV виш йисуз машгъур алим Ттайиб Къурагъвиди, XVI виш йисуз стлурви алим Шихим эфендиди, XVI-XIX виш йисара Муьшкур Мегъамеда, ахъегъви алим Шафи эфендиди, Имам Шамилан муьрид цехуьйла Гъажи Али Аскеран члехи буба Али эфендиди ва масабур гилан Кцлар райондин хуьрера кардик кутур медресайрикайни мектебрикай малуматар гузва. И кыл гъазурдайла авторди гъам къадим чешмейрикай, гъам 1900-1920-йисара Бакуда акъатай газетрикайни журналрикай, гъамни архивдин материалрикай менфят къачунава.

Авайвал лугъун, С.Керимовади вичин ктаб акъудалди гзафбуроз Кцлар алимрин ватан тирди чизвачир жеди. XII-XIX виш йисара ина стлур Далагъ, Наим бин Юсуф Лезги, Магъмуд бин Ибрагъим, Шихим эфенди, Ибрагъим эфенди, Мегъамед Къадри, Гъажи Али Аскер, Эмиралли Тигъиржалви, Мугъамед Саид Дагъустан ал-Эвезугъи хътин вири Рагъэкъечдай патан уьлквейриз сейли тир алимар яшамиш хъанай. Абурукай са бязибуроз гъакъиндай Дагъустандин машгъур алим Али Каяева вичин «Дагъустандин алимрин биография» ктабдани малуматар ганва.

«Алимар» твар ганвай вад лагъай кыле авторди чун Кцларай акъатнавай машгъур алимрихъ - СССР-дин вахтунда дуьньядиз сейли хъайи математикадин илимрин доктор Керим Керимов, РФ-дин Илимрин Академиядин академикар тир экономикадин илимрин доктор Ариф Шихвердиев, биологиядин илимрин доктор Агъверди Агъвердиев, вичин твар Америкадин Садхъанвай Штатра чап хъанвай XX виш йисан зурба алимрин энциклопедияда гъатнавай техникадин илимрин доктор, дуьньядин са шумуд илимрин академиядин академик Камал Абдуллаев, физикадинни математикадин илимрин доктор, Нью-Йоркдин ИА-дин академик Икрам Наврузбеков хътин илимдин къагъриманрихъ галаз танишарзава. Санлай, авторди хъизвайвал, эхиримжи 50 йисан къене Кцлар райондай 150-далай виниз илимрин докторар, 500-дав агакъна илимрин кандидатар акъатнава. Абурукай 20 кас дуьньядин чара-чара уьлквейрин илимрин академиядин академикар я. 40-дав агакъна кцларви илимрин доторри Россиядин, Туьркиядин вузра тарсар гузва. Гъакл кцларвийрихъ Францияда, Англияда, Германияда, Швецияда, Японияда, Китайда, Америкада, Италияда, Японияда ва маса уьлквейра клвалахзавай алимарни ава.

Лезгийр илимдал хъиз, поэзиядал, спортдал, военный кралрин рикл алайбур я. ИкI тирди «Кцлар, кцларвияр» ктабдани мад гъалера субутзава. «Зарияр» твар ганвай

кыле авторди къизва: «Икъван гагъди чи республикада XII-XIX виш йисара яшамиш хъайи 170-далай виниз лезги шаирринни къырагрин тлварар малум я. 160-дан члалар чав агакънава ва чап хъанва. Абурукай 120-дав агакъна сеняткарар кцларвияр я. И делил асасдиз къачуртла, Кцлар зарийрин ватан я лугъуз жеда». Гъакъикъатдани гъакI я. Гъа инал лугъун хъи, XVI-XIX виш йисара Кцларай къве члалал - лезги ва азербайжан члаларал эсерар тесниф авур 50-далай виниз, къуд члалал - лезги, азербайжан, араб ва фарс члаларал шириар къейр 30-далай виниз машгъур шаирар акъатнава. Стлур Далагъ, Лезги Агъмед, Эмиралли Тигъир-жалви, Исгъакъ эфенди, Эмиралли Гъанидин, Ашукъ Ягъя, Кесиби Абдуллаев, Нуреддин Шерифов, Забит Ризванов, Байрам Салимов, Лезги Нямет, Расим Гъажи, Асеф Мегъман, Ядуллагъ Шейдаев, Келентер Келентерли, Эмир Мустафаев, Седакъет Керимова, Фейруз Будагътул, Ризван Ризванов хътин къелемэгълийри Кцлар вириниз сейли авуна. И кыле авторди сифте яз кцларви зарийрин сиягъ ва шикиларни ганва.

«Къегъалар» твар ганвай кылини вичихъ ялзава. Ина С.Керимовади лезги халкъдин къегъалвилдин тарихдик кцларвийри гъихътин пай кутунватла къалурзава. 1603-йисуз I Шагъ Аббасан къушунрихъ галаз женг члугур стлурви Шихим эфенди, 1820-1823-йисара генерал Ермолован къушунрихъ галаз женг члугур Ханбутай бег Яргунви, 1837-йисан Къубадин гъулгъуладиз регъбервал гайи Гъажи Мегъамед Хуьлуьхъви, хъиливи Ярала, 1918-йисуз эрмени дашнакар куклварай Муьгъубали эфенди Кузунви, Гъатем агъа Члакарви, вичин твар дуьньядин машгъур генералрин сиягъда гъатнавай Магъмуд Абилон, Советрин Союздин Игит Мирзе Велиев хътин къагъриманрикай ихтилатзава. Санлай, авторди къизвайвал, XX асирдин 40-йисарилай инихъ Кцларай 4 генерал, 200-дав агакъна полковникар акъатнава. Дамах кутадай делил я.

Военныйри хъиз, спортсменрини чахъ дамах кутаза. Абурукай са бязибур вири дуьньядиз сейли я: Олимпиядин чемпион Назим Гъуьсейнов, дуьньядин чемпионар тир Камран Мамедов, Тимур Алиханов, Шекерхан Алисманов... Шумудни са спортсменар агакъарнавай Режеблийрин хизандин агалкьунрикай вири дуьньядиз хабар ава.

Ктабдин къетленвилерикай садни ам я хъи, авторди сифте нубатда халкъдин адетдинди тир ахлакъдиз генани артух фикир гузва. И жигъетдай ада къегъалвал, руьгъдин уьткъемвал, мергъаметлувал, яшлу инсанриз гуьурмет авун, къумек гун хътин ерияр эцигзава. Гъа и кардини субутзавайвал, С. Керимовадин цийи ктаб жегъилар тербияламишун патал тай авачир хътин кватлал я.

Ктабдин къиметлувал ва герекулвал и йикъара Баку шегъердин Гъ.Сарабскийдин тварунихъ галай медениятдин имаратда кыле фейи презентациядини тестикъарна. 300-далай виниз клелдайбур автордиз чпин разивал къалурун патал 100-далай виниз цуькверин клунчлар гъанвай. Цудралди инсанри «Кцлар, кцларвияр» кватлал, гъакни автордин маса ктабар гъевесдалди къачуна. Республикадин са шумуд телеканалди, 30-дав агакъна газетри ва журналри, интернетдин 20-дав агакъна сайтари и тедбирдикай макъалаяр гъазурна. Са гафуналди, «Кцлар, кцларвияр» энциклопедиядин кватлал чапдай акъудунихъ галаз алакьалу яз кыле фейи презентация халисан сувариз элкъвена...

Ктабдихъ галаз алакьалу яз чахъ са тлалабун ава. Малум тирвал, эхиримжи йисара Кцлара дагъдин туризм арадал гъун патал гзаф члехи эцигунар кыле тухузва. Къвердавай инагъ дуьньядин туризмдин меркезрикай садаз элкъведа. ГъакI хъайила, туристриз Кцларикай малуматар гузвай буклетар ва ктабарни герек жезва. Виридалайни хъсан ктаб лагъайтла, «Кцлар, кцларвияр» я. Гъавилай ктаб урус ва ингилис члаларални акъудун чарасуз я.

Муьзеффер МЕЛИКМАМЕДОВ

Aprelin 16-da Bakının H.Sarabski adına mədəniyyət evində yazıçı-jurnalist Sədaqət Kərimovanın «Kulap, kulapvuyar - Qusar, qusarlılar» kitabının təqdimat mərasimi keçirildi. Təqdimatda respublikamızın bir neçə rayonundan, Bakı, Sumqayıt, Gəncə, Göyçay, Quba, Qusar, Xaçmaz şəhərlərindən 300-dək oxucu, alimlər, yazıçılar, jurnalistlər, tənqidçilər iştirak etmişlər. Tədbir respublikamızın bir neçə telekanalı, 30-dək mətbuat orqanı, 20-dən çox internet saytı tərəfindən geniş işıqlandırılmışdır.

Gur və maraqlı keçən təqdimat əsl bayrama çevrildi. 100-ə yaxın gül dəstələri ilə yazıçıya öz minnətdarlıq-larını bildirən oxucular müəllifin «Kulap, kulapvuyar - Qusar, qusarlılar», həmçinin digər kitablarını həvəslə aldılar. Aşağıda kitab haqqında söylənmiş maraqlı rəyləri və fikirləri oxuculara çatdırırıq.

Müzəffər Məlikməmmədov («Samur» qəzetinin redaktor müavini): - Sədaqət Kərimovanın hər kitabı oxucular tərəfindən böyük maraqla qarşılanır. O, Azərbaycan, ləzgi və rus dillərində işıq üzü görmüş 15 kitabın müəllifidir.

Onun bu ilin mart ayında «Ziya» nəşriyyatı tərəfindən nəfis tərtibatla buraxılmış 704 səhifəlik «Qusar, qusarlılar» ensiklopedik toplusunu onun yeni yaradıcılıq uğuru adlandırmaq olar. 13 illik zəhmətin bəhrəsi olan bu kitab 1456 məqalə və oçerkdən ibarətdir. Topluca 1086 şəkildən istifadə olunmuşdur.

Kitab bir çox məziyyətləri ilə diqqəti cəlb edir. Onlardan biri toplusunun iki dildə olmasıdır. Həm Azərbaycan, həm də ləzgi dilində qələmə alınması kitabı geniş oxucu auditoriyası qazandırmaya yanaşı, müxtəlif dilli oxuculara qarşılıqlı surətdə bu dilləri öyrənmək imkanı da verir. Buna fəsilərə əlavə olunmuş lüğətlər də yaxşı kömək edir. Toplu onu əlinə alan hər bir adama dili necə qorumaq lazım olduğunu öyrədir.

Diqqəti çəkən daha bir məziyyət. Ayrı-ayrı fəsillərin köməyi ilə müəllif bir rayonun təmsalında həm də ləzgi xalqının obrazını canlandırır. Düzlük sevən, haqqı, ədaləti, dostluğu uca tutan, prinsipliliyi və mərdliyi ilə seçilən ləzgilərin qədim adət-ənənələrindən, mədəniyyətindən ətraflı söhbət açır.

Kitabda Qusardan çıxmış məşhur insanlar haqqında ətraflı yazılar, qusarlının elmə, ədəbiyyata, incəsənətə, hərbi işə və idmana son dərəcə meyilli olduğu göstərilir. Son 50 ildə Qusar rayonu Azərbaycan və dünya elminə 150-dən çox elmlər doktoru, 500-dək elmlər namizədi verib. 20 qusarlı alim dünyanın müxtəlif ölkələrinin elmlər akademiyalarının akademikləridir.

Təkcə XII-XIX əsrlərdə Qusar torpağı Azərbaycan və ləzgi ədəbiyyatında tanınmış 170-dən çox şair və yazıçı yetirib. Onlardan 50-si ləzgi və Azərbaycan dillərində, 30-dan çoxu dörd dildə - ləzgi, Azərbaycan, ərəb və fars dillərində yazıb-yaradıb. Məşhur aşıq Ləzgi Əhməd bu elin övlədidir.

Ötən əsrin 40-cı illərindən etibarən Qusardan 4 general, 200-dən çox polkovnik çıxıb. Bura dünya şöhrətli general Mahmud Əbilov, Sovet İttifaqı Qəhrəmanı Mirzə Vəliyev, Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Fəxrəddin Musayev kimi igidlərin vətənidir.

Qusarlılar respublikamızın idman tarixinə də

parlaq səhifələr yazmışlar. Buradan neçə-neçə dünya, Avropa və Olimpiya çempionları çıxıb. Olimpiya Oyunları tarixində müstəqil Azərbaycanın dövlət bayrağı ilk dəfə 1992-ci ildə Barselonada XXV Yay Olimpiya Oyunlarının qalibi qusarlı cüdoçu Nazim Hüseynovun qələbəsi şərəfinə qaldırılmışdır. Bütün bunlar barədə kitabda geniş məlumat verilir.

Mübaligəsiz demək olar ki, indiyə kimi respublikamızda ayrıca bir rayon haqqında belə sanballı kitab nəşr olunmayıb. Müəllifin qeyd etdiyi kimi, Qusar tezliklə dünyanın dağ-xizək turizm mərkəzlərindən birinə çevriləcək. Bundan ötrü rayonda böyük işlər görülür. Turizmlə bağlı xarici dillərdə bukletlərə və kitablara ehtiyac vardır. Bu baxımdan gələcəkdə «Qusar, qusarlılar» kitabının rus və ingilis dillərində də nəşri faydalı olardı.

Kamal Abdullayev (texnika elmləri doktoru, professor): - Mən inana bilmirdim ki, Qusar

BAYRAMA

haqqında belə böyük həcmdə, bu cür hərtərəfli, ensiklopedik məlumatlarla zəngin, səviyyəli bir kitab yaranma bilər. Hiss olunur ki, müəllif böyük zəhmət çəkib, qarşısına qoyduğu məqsədə çatmaq üçün məsuliyyətlə çalışıb. Bu, adi kitab deyil, olduqca sanballı tədqiqat əsəridir. Belə bir kitabı yazdığına görə Sədaqət xanımın qarşısında baş əyirəm. Arzu edərdim ki, kitab «Uğur» mükafatına təqdim olunsun. Təklif edirəm ki, Qusarda da təqdimatı keçirilsin.

Əhmədcan Əlimov (geologiya-mineralogiya elmləri doktoru, professor): - Bu gün biz böyük sevinc içərisindəyik. Sədaqət xanım yeni kitabı ilə hamımıza böyüyüb boya-başa çatdığı doğma yurda bəslədiyi məhəbbətini bir daha bəyan etdi. Adı kimi əməllərinin də sədəqətli olduğunu sübut etdi. Müəllifin ömrünün 10 ilini həsr edib yaratdığı bu kitab, inanıram ki, Qusarın tarixində şanlı səhifə olacaqdır.

Sərhəddin Abdullayev (fizika-riyaziyyat elmləri doktoru, professor): - Bu kitab məndə böyük qürur hissi yaradıb. Mənim də çoxlu kitablarım çıxıb. Ona görə də kitab, özü də bu cür kitab yazmağın nə demək olduğunu yaxşı bilirəm. Ay el qızı, çox sağ ol ki, sən varsan. İndiyədək mənə ancaq fiziklər tanıyırdı. Sən isə mənə bütün dünyaya tanıtdın. Tək mənə yox, mənim kimi neçə-neçə alimi, ziyalıni da. Mən həmişə «Samur» qəzeti redaksiyasında olanda sizdən böyük qayğı görmüşəm. Bu qayğıya görə sizi el anası adlandırmaq olar.

Kamil Aydaşadə (fizika-riyaziyyat elmləri doktoru, professor): - Bu kitabın necə qiymətli olduğunu sözlə ifadə etmək çətinidir. Belə kitablardan az-az yararın. Əgər hər əsrdə ləzgilər haqqında belə bir kitab yazılısaydı, ötən 20 əsrdə xalqın həyatını əks etdirən dolğun bir tarix yaranardı. Mən bu cür kitabı yazdığına görə Sədaqət xanımı 20 əsrin adamı adlandırırım.

Məmmədəğa Sərdarov (siyasi elmlər namizədi): - Siz həqiqətən də el anası adına layiqsiniz. Kitabın əvvəlində onu şərəfli ömür sürmüş valideynlərinizə həsr etdiyinizi oxuyanda kövrəldim. Bu, o qədər qiymətli kitabdır ki, biz hələ onu layiqincə qiymətləndirə bilməmişik. Qusardan çıxmış nə qədər biznesmen var. Arzu edərdim ki, onlar bu kitabdən alıb rayonun məktəblərinə və kitabxanalarına bağışlasınlar.

Bəybala Ələsgərov (filologiya elmləri namizədi): - «Qusar, qusarlılar» çox sanballı kitab

dır. Böyük zəhmət və axtarışlar nəticəsində yaranmış ensiklopedik toplusunun əhəmiyyətini, xalqın həyatında oynadığı rolu nəzərə alaraq, kitabın Azərbaycan Respublikasının Dövlət mükafatına təqdim olunmasını təklif edirəm.

ÇEVİRİLƏN TƏQDİMAT

Sevda Mikayılqızı (şair-publisist, kitabın nəşiri): - Bu kitab həm Sədaqət Kərimovanın, həm də ləzgi xalqının kimliyini sübut edən yazılı abidədir. «Qusar, qusarlılar» toplusunu araya gətirmək üçün müəllif böyük zəhmət çəkib. Bu zəhmətin bəhrəsi göz qabağındadır. Bu toplu hər bir qusarlının, hər bir ləzginin stolüstü kitabı olmalıdır.

Darvin Vəlibəyov (rəssam, publisist): - Mən həmişə öz xalqının tarixi və mədəniyyəti ilə bağlı sanballı kitablar yazan qələm sahiblərinə həsəd aparmışam. Nə yaxşı ki, bizim xalqımızın da belə yazarları var. Sədaqət xanımın bu toplusu sözün əsl mənasında monumental kitabdır. Arzu edərdim ki, kitabın təkrar nəşrində Qusarın digər kəndləri haqqında da məqalələr verilsin, dünya ləzgilərinə daha çox yer ayrılınsın.

Hüseyn Mirtəqəvi (AMEA Azərbaycan Milli Ensiklopediyası elmi mərkəzinin redaksiya müdiri): - Bu kitab bizə, yəni Azərbaycan Dövlət Ensiklopediyası redaksiyasına çox yaxındır. Onun üzərində böyük zəhmət çəkilib. Bu ensiklopediyanın yaranması xalqın tari-

xinin zənginliyini göstərir. Buradan göründüyü kimi, ləzgi xalqının öz tarixi ənənələri var. Toponimlərlə bağlı məqalələr xüsusilə yadda qalır. Bu, yerli əhəlinin keçmişini, bu gününü öyrənmək baxımından çox əhəmiyyətlidir. Ən çox xoşuma gələn odur ki, Sədaqət Kərimova kitabı doğulduğu torpağın övladı kimi başlayır və el anası kimi tamamlayır.

Rimma Hacımuradova (şair): - Sədaqət xanım hansı işdən yapışırsa, nə yaradırsa, onu gözəl yaradır. «Qusar, qusarlılar» kitabı buna əyani sübutdur. Onu bu böyük yaradıcılıq uğuru münasibətilə bütün oxucuları adından təbrik edirəm.

Kitabın təqdimatı oxucularda böyük ruh yüksəkliyi doğurmuşdu. Xaçmaz rayonundan tədbirə gəlmiş şair-publisist Vaqif Müskürvi kitab haqqındakı fikirlərini seir-lə dedi və onun çıxışı alqışlarla qarşılandı.

Məclisin aparıcısı, istedadlı qələm sahibi, Bakıda və Mahaçqalada keçirilən neçə-neçə ədəbi-bədii gecələrin, şənliklərin təşkilatçısı Kamran Qurbanliyevin mənalı çıxışı da alqışlara səbəb oldu. Kitab haqqında fikir söyləyən bütün oxucular onun yeni nəşrinin, həmçinin rus və ingilis nəşrlərinin hazırlanmasını, eləcə də Qusar rayonunda kitabın geniş təqdimatının keçirilməsini təklif etdilər.

Kitabın müəllifi S.Kərimova oxucuların coxsaylı suallarını cavablandırdıqdan sonra səhnəyə onun yaratdığı məşhur «Suvar» ansamblının solistləri Cəvahir Abdulova, Cəmilə Zalova, Elvina Heydərova və Roza Hacımuradova çıxdılar. Onların ifa etdikləri sözləri və musiqisi Sədaqət Kərimovaya məxsus olan mahnılar tədbir iştirakçıları tərəfindən sürəkli alqışlarla qarşılandı.

Roza HACIMURADOVA,
Səbinə MƏMMƏDOVA.

БЕЗГРАНИЧНАЯ ЛЮБОВЬ К ПРИРОДЕ

На днях вышел в свет новый альбом-каталог художника Шахлара Алирзаева. В изданном под грифом Бакинской Художественной Галереи альбоме рассказывается о жизни и деятельности Ш.Алирзаева. Вошли в каталог репродукции самых интересных работ автора. Коллектив редакции газеты «Самур» сердечно поздравляет художника и желает ему новых творческих успехов.

Пленительная красота природы Азербайджана во все времена находила своё отражение в произведениях наших художников. Мастера кисти неоднократно изображали вершины высоких гор, зеленые леса, водопады, полноводные реки. Наша волшебная природа украсила палитру художников яркими красками.

Кисть художника Шахлара Алирзаева, черная краски из этой палитры, переносит красоту родины на холст.

Родился он в 1961 году в селе Аведжуг Кусарского района. Детство провел на лоне дивной природы. Видел, чувствовал,

запоминал каждый камень, каждое дерево, каждый закоулок родного села. Часами наблюдал за горами Шахдаг и Кызылкая, как два бывалых старика общающихся друг с другом, за Кусарчаем, иногда текущим тихо и безмолвно, а иногда бушующим, за кружащими на небе и будто состязующимися с вершинами гор соколами. Позднее эти впечатления найдут свое отражение в картинах художника «Шахдаг», «Кусарчай», «Наше село» и др.

В школьном возрасте вместе с семьей он переезжает в Баку. Начинает образование в средней школе № 145. По настоянию учителей, почувствовавших его способность к рисованию, записывается в изобразительный кружок-студию. Безграничной любовью проникается к изобразительному искусству. Впервые знакомится с произведениями мировых и азербайджанских художников. Именно в это время в душе у него рождается самая большая мечта - стать художником. И эта мечта приводит его в художественную школу им. А.Азимзаде. В 1978-1984 годах он получает первое профессиональное образование в классе Явуса Керимова, познает секреты живописи.

В 1986 году поступает в Азербайджанский Государственный Институт Искусств. В классе Надира Абдуррахманова продолжает высшее художественное образование. Удостаивается первой премии за «лучший рисунок». В 1992 году с отличием заканчивает высшее образование в классе Явуса Керимова, познает секреты живописи.

учебное заведение.

Первую персональную выставку художник решил открыть в 1993 году в Доме культуры города Кусары. Первый художественный отчет художнику хотелось дать перед односельчанами, родственниками, друзьями детства. И это была дань художника своему родному краю.

Пейзаж занимает основное место в творчестве Шахлара Алирзаева. Но его знают и как автора изысканных натюрмортов. Твердая постановка, четкий рисунок, гладкие мазки характерны для этих работ художника, написанных в классическом стиле.

Шахлар Алирзаев проводил персональные выставки в Центре Миниатюр (2002 г.) и в Художественной Галерее «Бакы» (2011 г.) города Баку.

Член Союза Художников Азербайджана с 2005 года. Его работы находятся в частных коллекциях.

Мирза ТАЛЫБОВ, искусствовед

НУ И МОЛОДЕЖЬ!

В английском парламенте обсуждался вопрос о молодежи. Оратор огласил с трибуны четыре высказывания разных людей о молодежи. Вот они, эти высказывания:

1. Наша молодежь любит роскошь, она дурно воспитана, она насмехается над начальством и несколько не уважает стариков. Наши нынешние дети стали тиранами, они не встают, когда в комнату входит пожилой человек, перчат своим родителям. Просто говоря, они очень плохие.

2. Я утратил всякие надежды относительно будущего нашей страны, если сегодняшняя молодежь завтра возьмёт в руки бразды правления, ибо эта молодежь невыносима, невыдержанна, просто ужасна.

3. Наш мир достиг критической стадии. Дети больше не слушают своих родителей. Видимо, конец мира уже не очень далёк.

4. Эта молодежь растленна до глубины души. Молодые люди злокозненны и нерадивы. Они никогда не будут походить на молодежь былых времён. Молодое поколение сегодняшнего дня не сумеет сохранить нашу культуру.

Все эти изречения о молодежи, о безнадежном будущем были встречены в парламенте аплодисментами. Тогда оратор раскрыл карты. Оказывается, первое изречение принадлежит Сократу, второе -

НОВОСТИ НА ВСЕ ГОЛОСА

Гесиоду, третье - египетскому жрецу, а четвертое найдено в глиняном горшке в развалинах Вавилона, а возраст горшка - 3000 лет.

БЛАГОДАРНОСТЬ ЗАБЫВЧИВЕЙ ВСЕГО

«Самая большая ошибка людей в их неблагодарности. Они умеют только возражать, требовать, кричать, возмущаться. Но что они сделали, чтобы иметь право требовать? Ничего. Вот почему Небо для них закрывается и оставляет их запутываться в трудностях.

Знаете ли вы, сколько миллиардов и миллиардов сущностей, элементов, частичек участвуют только в том, чтобы поддерживать в вас жизнь? Нет! А вы всегда недовольны, возмущены. Научитесь быть признательными! Прямо завтра утром, когда проснетесь, поблагодарите Небо за то, что вы в добром здравье - ведь многие не проснутся или проснутся, но не смогут больше пошевелиться.

Скажите: «Спасибо, Господи, за то, что сегодня ты опять дал мне жизнь и здоровье, чтобы я смог выполнять волю Твою». Когда Небо замечает такое редкое явление - умение благодарить, повторяя: «Спасибо, господи!», «Спасибо, господи!», - небо поражено, восхищено и посылает вам все благословения.

РОБЕРТО КАРЛОС СТАЛ ГОРЦЕМ

Бразильский игрок Роберто Карлос стал капитаном дагестанского футбольного клуба "Анжи". "Для меня большая честь и ответственность стать капитаном. Честно говоря, я не ожидал такого доверия со стороны команды, и я им очень за это благодарен. Капитанская повязка для меня - дополнительный стимул выкладываться в каждом матче еще с большей отдачей", - прокомментировал свое избрание Роберто Карлос.

О ГАБАЛИНСКОЙ РЛС

Министерство обороны России начало модернизацию Габалинской РЛС, которую Россия арендует у Азербайджана. С его помощью можно следить за воздушным пространством на расстоянии в несколько тысяч километров, а также отслеживать ситуацию в космосе.

Высота его - почти 100 метров, 18 этажей бетона. Ни окон, ни балконов. Здание похоже на гигантский бункер. Сверхсекретный объект, который более 25 лет поражает военных инженеров своей монументальностью, будто не хочет попадать в объектив телекамеры.

Модернизировать объект можно буквально за пару лет. Проект уже есть. Но детали секретны. Единственное, что не скрывают офицеры: обновленная РЛС сможет видеть в полтора раза дальше, то есть вести разведку и улавливать цели почти за экватором.

"Недавно была проведена работа по продлению технического ресурса. При определенных условиях и незначительных затратах мы готовы работать еще 10, а то и 20 лет в таком же режиме", - уверен командир ОРТУ "Габала" Виктор Тимошенко.

"Данная техника на КП выполнена на полупроводниках, а они очень чувствительны к перепадам температур", - говорит Алексей Староверов, начальник отдела эксплуатации специального оборудования ОРТУ Габала".

Договор России с Азербайджаном об аренде Габалинской РЛС,

собственностью которого является станция, был заключен на десять лет. В 2012 его срок истекает. Будет ли это соглашение пролонгировано, пока не ясно.

«ДИПЛОМАТИЧЕСКОЕ ЦУНАМИ»

Израиль опасается «дипломатического цунами» в связи с вероятностью почти единогласного признания палестинского государства на предстоящей в сентябре сессии Генеральной Ассамблеи ООН. По мнению политиков, сценарий, предусматривающий призыв к отходу Израиля на границы 1967, «практически невозможно предотвратить».

«Более сотни стран готовы к такому шагу, в том числе и в Европе. Более того, Всемирный банк МВФ и ООН в опубликованных недавно докладах утверждают, что премьер-министру палестинского правительства Саламу Файяду удалось создать политические и экономические институты, необходимые для появления жизнеспособного государства. Короче говоря, Биньямин Нетаньяху загнан в угол», - отмечает корреспондент Le Figaro Марк Анри.

«Осознавая опасность, Биньямин Нетаньяху организовал утечки информации о возможных инициативах Израиля. Его приближенные заговорили о передаче контроля над основной частью Западного берега реки Иордан, исключая израильское поселения, Палестинской автономии.

Подготовила к печати АЗИЗРИН СЕВДА

ГАТФАРИН БАЯДАР

Хъуьтуьн къайи, марфни жив
какахъай, цифери кьунвай, кыляй-
кылди мархула тир, рикI члуавар-
дай йикъарилайни йиферилай кьу-
лукъ гатфар атанва. Вичин чими
ялни верци члал гваз атанва.
Хифетризни гьамлувилериз басру-
хар гана, гъай-гъараяр гваз, гурлуда-
каз атанва. Гъвадихъ са вуч ятлани
какахънава. Тебиатдин хару велед-
ди чилни цав авагъарнавай хъиз,
инсанрин гьиссерни юзурнава.
Кланивилинни муьгъуббатдин ран-
гаривди диганва а гьиссер. Чиликай
хкатна ргазвай булахрин ванери,
цилийиз кыл хкажнавай таза цуьквер-
ин иервили чи руьгъ хкажзава.

Гатфарин нефес чилихъ галукъай
йикъалай дегиш жеда чунни. РикIи
са масакла ягда, хияри лув гуда.
На лугъуди, са гьиниз ятлани геж
жезва чун. Вилерин экв пара жез,
абур рапрада. Гурлу гьиссерни
гагъ-гагъ селлериз элкъведа.

Квале къарай текъез тебиатдин
кьужахдихъ, къацуда гьатзавай
тамарихъ, яйлахрихъ, дерейрихъни
суварихъ яда чна. Цуькведилай
цуькведал лув гузвай чепелукъри
хъиз лув гуз, къайгъусуздаказ чуьл-
лера къекъез кланда чаз.

Сад садан гьалдикай хабар къаз,
сад садан гъавурда акъаз, сад садан
мили гафарихъ яб гуз алахъда чун.
Чавай хъелнавай, чна хъелнавай, чи
рикI ханвай, чна рикI тарнавай
инсанрихъ къекъведа, абурун су-
ракъда гьатда чун. Абурув ахгатна
дуст хъижез клан жеда чаз. Сад
лагъай кам гьикI вегьин, лугъуз
фикирда. Са мус ятлани чун сад са-
давай къакъудай, яргъаларай гафар
фадлай рикелай алатнава чи. Хъел-
бурун хъсан крар, мили гафар гена-
ни фад-фад рикел хкведа чи.

Гатфар я, чун икI дегишарзавайди.
Гатфар я, чи ивидал, чи гьиссерал,
чи хиярал, чи мурадрал звал гъиз-
вайди. Гатфар я, чи рикле гурлу
гьиссерин мел туьклуьрнавайди.
Гатфар я, и дуьньяда вичихъ клани-
вал лугъудай са къудрат авайди чи
рикел хкизвайди. Ватан, хайи диге,
мукъва-кылиляр, дустар патал чи

рикле муьгъуббатдин экв куьклуьр-
завайди. Им чи къисметдиз акъатна-
вай са инсан паталди риклин дегъ-
нейра юзазвай, маса кланивилериз
ухшар тушир, чун гагъ хъуьруьриз,
гагъ иширзавай кланивал я. Гатфар
хъиз иер тир и кланивили чи уьмуьр
са масакла хкатлава, чун са маса гъа-
вада твазва. Илгъамдин луварраллаз
цавариз акъудзава ада чун. Баядрин
суьгъурда твазва ада чи рикI.

Гатфар атанва. Чуьллер бевешай-
ривни муьддин цуькверив дигизвай
хъиз, чи халкъдин шаиррин гьиссер-
ни лезги баядрив дигизва. Лезги
члалан иервили, адан наварини тавар-
и цуьк акъудзава чи дишегълий-
рин мецера. Абурун баядрихъ са
чара гъава ква.

Гъафни-гъаф манаяр ава абурун
чларихъ. Къуд царцил са баядди
са романди хъиз эсерда ваз. Ина
къисметар, дуьшуьшар, чаравилер,
садвилер, агатунар, къакъатунар,
хажалатар, шадвилер ава. Ина лезги
халкъдин адетар, чи руьгъдин ивирар,
чи мураддин кьенивилер, чи хиярдин
гентвилер, чи кланивилерин тикрар-
сузвилер ава. Члалан верцивал ава
чи баядра. Гъавилияй рикелни хъсан-
диз аламукъзава. Гъавилияй цигел я
чун баядрихъ, абур лугъузвайбурухъ,
яб акализ кланда чаз ара датлана абур-
ун ванерихъ.

15 йис я чи къелемэгли Седакъет
Керимовади Азербайжаңдин Кцлар,
Къуба, Хачмаз, Исмаиллы, Къебеле,
Огъуз ва маса районрин лезги хуьр-
рай баядар кватлиз. 15 йис я абур
«Самур» газетдин чинриз акъудиз.
«Азербайжаңдин лезгийрин баядар»
твар ганвай кватлалдин винел
квалахзавай зари чи республикада
гъафни-гъаф дуьшуьш жезвай
баядрин кьетленвилерихъ гелкъезва.

И ктабдик икъван гагъди чап та-
хъанвай баядар акатда, ада абур
туьклуьрнавай, гьаклини алай вахтун-
да баядрин устадар хъиз халкъдиз
сейли тир дишегълийрикай, абурун
яратмишунрикай, чи фольклор
кватлуник, ам теблигъ авуник пай
кутазвайбурукай ихтилатда.

Агъадихъ ктаб паталди кватлнавай
баядрикай са къадарбур чапзава.

Яр акуртла рикI пад жеда,
Патал хуьруьз це зун, диде.

Чулав бармак алай гада,
Ви бармақдин янариз кый
Цехи хуьре зи рак гатай,
Ви илчийрин чанариз кый.

Им гатфарин яргъи къар я,
Хуьруьнбуру мез регъведай.
Им садазни тахъай кар я,
Кланид къена, шез экъведай.

Къац-къацу я, къац-къацу я,
Лацувид руш вуч лацу я.
Лацаринди яйлахар я,
Зи ярдинди дамахар я.

Я чан диде, зи кыл тада,
На зи кыил са гуьл тада.
Гуьл эцигун им гъунар туш,
Мез туькьубди, ам зи яр туш.

Шагъ дагъдилай къарагъна циф,
Чиг къекъвена векъера, яр.

Ви дердинай Керем хъана,
Зун гьатнава рекъера, яр.

Буна чуьлда гвен гуьзава,
Гъилевайди бафа тушни?
Патал хуьряй яр хкъагъун
Ажеб залан жафа тушни?

Къакъан синел сил экъечина,
Силин буфа кланелай яхъ.
Заз регъубда клани къелем,
Зи юкъ пекин винелай яхъ.

Риклин къарай квахънава зи,
Цифедаваз ви клалин рехъ.
Буьшме чинай акъуда на,
Аквадайвал ви лацу хъвехъ.

Балдургъандин тулупдаваз
На ахварай яд гана заз.
Зи рикI алай иер суна,
На женнетдин дад гана заз.

Ирид жерге марф къвазава,
Къурбанъ хъайи ярдин ватан.
Чан винейгуьз хъфей къелем,
Ви гуьгъуьниз яд хъуй зи чан.

Шагъ дагъдавай живед маргъал,
Дербенарин дерин гуьлуьз.
Зун Эсли жен, вунни Керем,
Вуч гаф ава кланивилиз?

Векъин чиле маргъар ава,
Маргъар ава, хурмадин тар.
Заз ваз лугъур гафар ава,
Гъич ялгъузиз таквадай яр.

Зун даклардай килигайла,
Циф ацукъай дагъларин пад.
Яраб аллагъ, жагъидатла,
Талабайтла, риклин мурад?

Даклан ярдиз диде гайтла,
Чан аламаз сура гьатда.
Клани ярдихъ галаз фейтла,
Вире дуьнья гъилияй къатда.

ГьикI лугъун за ам зи яр я,
Эчлел эчлиз никлевайди.
Гъарай галаз гатар фида,
Лугъуз тежез риклевайди.

Синерлайгуьз къванер къвада,
Шагънабатдиз сел атайла.
Заз кланидан ванер къведа,
Чи яйлахдиз эл атайла.

Заз на гайи цуьквер клан туш,
Заз цуькведин тар авайд я.
Рикле члуру хиял твамир,
Заз зи сир гвай яр авайд я.

Циферикай буьшме къуна,
Цуькведавай дередин мес.
На кланиди гъида лугъуз,
Зун и хуьряй катдани бес?

Иер тават, ви тавда къе
Экуьн къайи гар авани?
Я бахтатар Баку шегъер,
Ана, лагъ, зи яр авани?

Гъариб-гъариб бейтер кледда
Гъарибдавай са янухда.
Аскердавай масан стха,
Кузава зун ви язухдай.

Са вил ахвар ая гъеле,
Чиг татанмаз цуькведалди.
За ви диде хуьда къелем,
Вун аскердай хкведалди.

Зун яйлахриз твах яралай,
Фири яру лацу балклан.
Дуьньядин мал вири гайтлан,
Агуд жени риклиз дакланд?

Яран сувар алуькнава,
Рахан гила бендералди.
Яр ченгиди къакъуднава,
Шумуд жуьре фендералди.

Зи бахчада тар экъечина,
Лацу, таза цуьк хилеллаз,
За ширин чан къурбанардай
Клани ярдин гъил кылеллаз.

Варз хъуьрезвай гатун йифиз
Цава гъетер гуьлуьшан я.
Туплухъ масдан туплал галай
Зи ярдин гъал перишан я.

Куьлуьз-куьлуьз чиг къвазава,
Цуькверикай чардах ая.
Зун бубади ваз тагайтла,
Вилерикай булах ая.

Я мичи йиф, хуьруьз къвемир,
Чаз кланидан чин акурай.
Я клан хъана, тахъай гада,
Чаз ви дидар гъина(а)курай?

Къве хулан яд са хулаз фий;
Юкъва мегъуьн тар битмиш хъуй.
Чулав вилер авай гада,
Гъар пакамахъ зал дуьшуьш хъуй.

Зун дакландаз къисмет хъана,
Ава гагъ къваз, гагъ алахъиз.
Низ ахъайин за риклин сир,
Уьмуьр физва гъам алагъиз.

Тик гуьнедал за ник цада,
Лацу хурал за цуьк тада
Лацу хурал цуьк гуьргъубда,
Ваз яр лугъуз заз регъубда.

Вун сиртинлай алатна ша,
Вили диргес къуьневай яр.
Вили диргес векъинди я,
Чун къведни са рекъинди я.

Квалин вилик къвед аватна,
Чилер, цавар кана, вахар.
Ирид сина сир сад авур
Яр чарадаз хъана, вахар.

Хва къейдан циф, арандиз вач,
Вуч кланда ваз кефердивай?
Тимил аван шад инсанар,
Югъди-йифди кеферавай?

Къизилгуьлер атлуда за,
Гъилиз цацар фейитлани.
Яр рикелай алуддач за,
Гъикъван яргъа хъайитлани.

Квалин вилик хурмадин тар,
Лацу лифер къвез ацукъда
Зи клани яр тухвай йифиз,
Зун рикI къуна шез ацукъда.

Ичин таран клукI атлуьмир,
Хци нажах къуна гъиле.
Гада, на зи рикI атлуьмир,
Гъариб шегъер гьатна кыле.

Къацу багъда лацу балклан,
Къенер къуна зурзурарда.
Са вад юкъуз кланда лугъуз,
Гада, за вун алцурарда.

Квачел алай тик дабанар,
Ахцегъ пата илигайд я.
Чи багъдавай бахтатарар,
Куьн сад садаз килигайд я.

Чи дагълариз къуд атанва,
Жив-живедал къваз лацар я.
Хер-хиредив агат тийиз,
Зи риклин къен мад къацар я.

Чи дагълара чимелар я,
Гъам элкъвезва циф я лугъуз.
Зи хиярлар секиндаказ,
МичI элкъвезва йиф я лугъуз.

Вун дагъларин а патаваз,
Зун и пата дугунава.
Вун яргъара ава лугъуз,
Зи рикIи гъам члуьгунава.

Яд элцифай къайи булах,
Булахдин кыл дугунава
Иер вилер авай тават,
Вун зи рикIи члуьгунава.

Им са дагъ туш, ирид дагъ я,
Ирид дагъда гьикI къекъведа?
Гузвач лугъуз вун бубади,
Къелем, валай гьикI элкъведа?

За пенжердин хел ахъайда,
Лацу лифер атуь лугъуз.
За ви патав вуж ракуьрин,
Вун зи клвализ атуь лугъуз?

Чун чиг авай са багъдавай,
Циф атана, хъана мичи.
Веледрин дерд члуьгадади,
Зун элкъвена хъана гъвечи.

Къе къелемдин мехъер ялда,
Зи дерт пайиз ша тун, диде.

“САМУРДИН” МЕКТЕБ

ШАРВИЛИДИН ЗУРБА ГЪУНАР

(Эвел газетдин 2011-йисан 31-март тилитда)

- Гье-е-ей, - лагана Шарвиледи, эхирни галат хъанваз, нефес нефесдихъ текъвезвай шивдиз, - за валайни виклеги шивер муьтлуьгъарайди я!

- Зунни ваз муьтлуьгъ я, жегил, - лагана шивди. - Жуваз гьикI кIандатIа, гьакI ая. Ингье Ашраф-Буньям хандив вахкайтIа, зи эхир хъсан жедач.

- За вун чи пачагъ Вичленураз багъишда.

- Ам гьихьтин инсан я?

- И дуьньядал виридалайни ислягъди! Виридалайни гьахълуди!

- Жуваз кIанивал ая жегил.

Гар хьиз гьална Шарвиледи вичи муьтлуьгъарай шив. Алпан уьлкведин сергьятдилай вишра цIар илитIна, вич душман хандин кьушундиз кьалурна. Душман хандин кьушунди кьурда адал хьелер, амма Шарвиледихъ хьел агакъдани?!

Хтана Шарвили Тури шегьердиз, шив багъишна пачагъ Вичленураз. Пачагъ гзаф шад хъана.

Мадни са тIимил йикъар ала-тайла, пачагъ Вичленураз Ашраф-Буньям хандин чархачийри чар вугуда. Чарче кхъенвай: «Пачагъ Вичленур! Яру шив вуна муьтлуьгъарна, гаф авач. Амма и карди зи фикир дегисардач. Эгер ваз за вахъ галаз дяве авуна кIанзавачтIа, геж тавуна цIуд агъзур хеб зи итимрал агакъара! Ахпа чна кьведа ислягъ икьбар кутIунда».

Пачагъ Вичленура кIватIна вичин итимар, меслятар авуна, жавабдин чар кхъена. Чарче ихьтин гафар авай: «Ашраф-Буньям хан! Ваз завай цIуд агъзур хеб кIанзава. За жуван везирарни нуькверар кIватIна, гьисабна, амма абурун виридан чуруйра, санлай къачурла, са агъзур нетни авач. ЦIуд агъзур хеб за ваз гьинай гун?!»

Хъфена чархачияр ва са шумуд йикъалай абур мадни чпин хандин чар гваз хтана. Чарче кхъенвай: «Вахъ цIуд агъзур хеб авачтIа, са агъзур жегил итим ракъура. Заз лукIар герек я, кьелеяр эцигна кIанзава!»

Пачагъ Вичленура кIватIна вичин итимар, меслятар авуна ва жавабдин чар кхъена: «Итимар заз жуван кьушун мягъкемарун патал герек я, хан. Белки, вахъ артухан итимар аватIа? Ракъура абур заз!»

Хъфена чархачияр ва пуд йикъалай мадни хтана ахкъатна. Абуру пачагъ Вичленураз чар вугана. Чарче кхъенвай: «Пачагъ Вичленур! За ви велик эхиримжи шартI эцигнава. И шартI вуна кьилиз акъуд тавуртIа, чир хьухъ, за ви уьлкве барбатI ийида! Жегил итимар авачтIа, вуна заз са агъзур иер рушар ракъура!»

КIватIна вичин итимар пачагъ Вичленура, меслятар авуна. Гъа и чIавуз Шарвиледи, хьел акатна лагана:

-А ягъсузда чакай яганатарзава, пачагъ! Вуна адаз кхьихъ: «Захъ ваз гудай рушар авач. Абурун чкадал за вал зи пагъливан ракъурзава. Ам вуна муьтлуьгъарайтIа, за ваз цIуд агъзур хебни гуда, ваз кIанзавай жегиларни. Са иер рушни багъишда...»

Хъфена чархачияр пачагъ Вичленуран чар гваз. Абурун гуьгьуналлаз, вичин ЦIелхемдал акъахна, Шарвилени рекъе гьатна. Адан гуьгьунаваз Алпан уьлкведин кьушунарни фена.

Чехи ВацIув агакъайла, Шарвиледи кьушундиз эмирна:

- И чкадивай пуд версинин яргъа зурба банд яхъ! Зинни агъузрин хандин женг куьтIагъ хьайила, ам ахъайдайвал хьуй.

ИкI лагана, Шарвили вацIалай элячIна, агъузрин хандин алачухрин къаншарда акъ-

вазна.

Агъузрин хан гьасятда Шарвиледин къаншардиз экъечIна.

- Зи яру шив муьтлуьгъарай кьегьал вун яни? — суал гана ханди.

- Зун я, хан! — жаваб гана Шарвиледи.

- Яру шив зун патал гьич тIветни туш. Захъ гьадалайни кьуватлу шивер авайди я! Хаму шивер! Хаму шиверихъни хаму аскерар гала!

- Артухан гафар герек авач, - лагана Шарвиледи, - женгиниз экъечI! Вун хьтин мецел кIвенкI алайбуру чаз тIимил акунач!

ЭгечIна ибур кикIиз, сада-сад хкажиз, чилел гьалчиз. Сад метIерихъ къван чилиз фейила, муькуьди юкьвахъ къван чилиз физ хъана. Ахпа ибур турарал элячIна. Яна сада-сад, къалханрай цIаяр акъатна, турарин мурцар аватна. Женг акъвазариз, турар хци хъувуна, мадни кукIунар давамарна. Садра яна Шарвиледи - хандин турунин кIвенкI галатна. Кьведра яна Шарвиледи - хандин тур кьве къатI хъана. Ханди цIийи тур гьиле кьуна.

И женг няналди давам хъана. Няналди Ашраф-Буньям ханди ирид тур дегисна. Кьве пагъливанни гьекьни каф хъана. Абурун беденрикай кIвахъай гьекьеди чилий къацI атIана, кIам авадарна.

Няни хъана, рагъ акIай чIавуз Шарвиледи Ашраф-Буньям хандин кьиле галудна. И вахтунда адал агъузрин кьушунди гуьжумна. Шарвили ЦIелхемдин кIулаз хкаж хъана катна ва ада Чехи ВацIун а патаз хкадарна. Агъузрин кьушун адан гуьгьуниз фена, вацIалай элячIиз гьерекатда хъана. И чIавуз Шарвиледин кьушунди кьур зурба банд ахъайна, кIватI хъайи ци хандин аскерар къачуна, гуьлуьз тухвана.

ВЕЛЕДИН БАРКА

ЧАН ДИДЕ

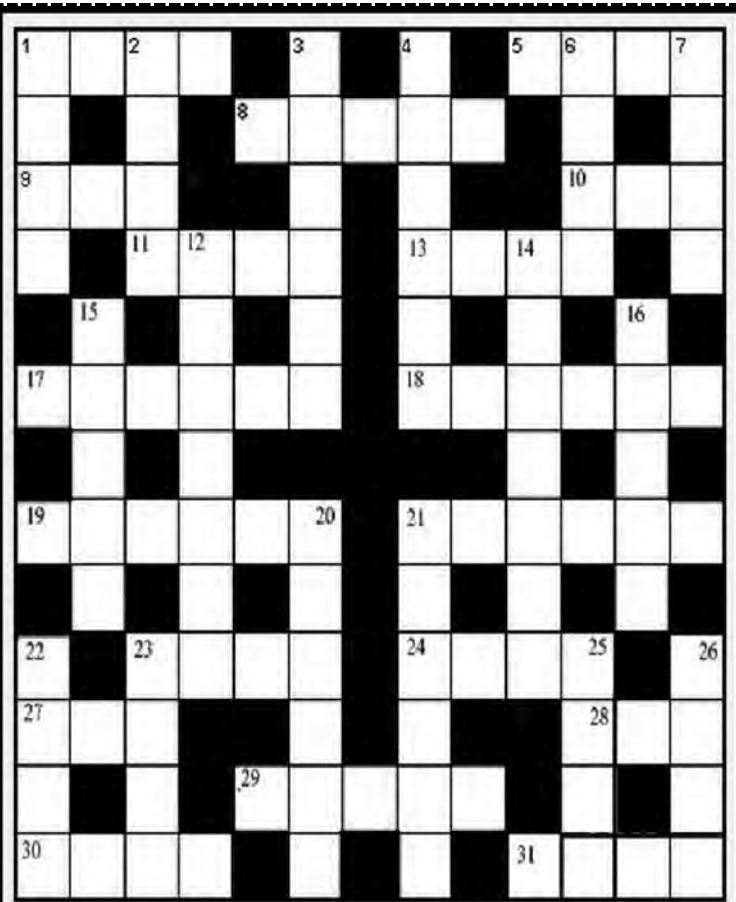

Ваз и чIаван хийрар хьурай, чан диде! Ваз кьенин югъ мубаракрай!

Кье ви - Нежефова Хедижа Мурадханан рушан 60 йис тамам жезва. Хайибурал рикI алай гьар са веледи вичин дидедиз Аллагъдивай вуч тIалабзаватIа, кьуй гьамни кьисмет хьурай ваз. Вуна жуван хизандихъ, уьмуьрдин юлдаш Нежеф муаллимдихъ, велерихъни хтулрихъ галаз санал бахтлуодак азгъалди уьмуьр гьалун чи эрзиман я. Вучиз лагъайтIа вуна жуван уьмуьр кьилий-кьилди чи кIвал кьени авуниз, веледар жемиятдин лайихлу ватандашар хьиз тербия авуниз серфна.

Вун ава лугъуз чи кIвале рябетни ава, берекатни, гьуьрметни. Яргъал йисара кIвалахай райондин кьилин азарханадин коллективдизни, мукьва-кьилийризни, ярар-дустаризни виклеги, зегъметдал рикI алай, акьуллу дишегъли хьиз сейли я вун. Ваз чандин сагъвал, рикIин шадвал тIалабзава чна. Валди дамахва чна, диде чан!

Завир НЕЖЕФОВ

Кроссворд

СУАЛАР:

Дуьз цIарара: 1. Техил алцумунин уьлчме. 5. Лезги кхьираг А. Агъаеван повестдин тIвар. 8. Гьайванар патал дарамат. 9. Лаш, вагърам. 10. Лезги чIала талукьвилдин падеждин суал. 11. Адал инсан ацукьда. 13. Эркек жегил гамиш. 17. Векей ядай алат. 18. Балкандин кIвачер кутIундай затI. 19. Дуьнья чирун патал кьекъвезвайди. 21. Кьакъандай яд гадар жезвай чка. 23. Къене тварар жедай емиш. 24. Дегъ заманада дявейра алуькIдай ракъун перем. 27. Гьавада жедай гьерекат. 28. Гьал алчуддай кларсдин клус. 29. Чими уьлквейра битмиш жедай емиш. 30. Тади квай, фад

хьел кьведай. 31. Марфадин са твар.

Тик цIарара: 1. Дуьзен тушир, хур квай чка. 2. «Къашкъа духтур» романдин автордин тIвар. 3. Са кьетIен йикъаз, вакъиадиз талукьбарнавай мярекат. 4. Шаир, кхьираг Фетягьован тIвар. 6. Са гьакьикъатдин гьакьиндай талукь фикир. 7. Ам епинамаз вердишарун герек я. 12. Ирандин кьилин шегьер. 14. Алерар. 15. Лирикадин шиирдин са жуьре. 16. Гуьзелвал. 20. Мауглидин дуст пеленг. 21. Гьвар, яргъи кларас. 22. Къагъриман. 23. Дагълар авачир чими, дуьзен чка. 25. Чилик квай дагъар хьтин чка. 26. Санай акъудна масана цадай набатат.

Тукьлуьрайди: Куругъли ФЕРЗАЛИЕВ

СА БЯЗИ ГАФАР

КIелдайбурукай Камал Нуралиева (Кьуба), Хаси Гьажиева (Худат), Сабир Кебирова (Баку) ва масабур редакциядивай са бязи гафариз баянар гун тIалабзава.

ГЪЕЛБЕ - са бязибуру и гаф «гьелбет» хьиз къабулзава. Гьакьикъатда и гафарин арада са алакьани авач. «Гьелбе» набататрикай садан тIвар я. Лезгийри хуш атирдин ни галай и цуьквер хуквадин, ратарин азарар сагъарун патал ишлемишда.

ГЪЕНДЕВАР - садбуру и гаф азербайжан чIала менфят къачузвай «гьендевер» гафунихъ галаз сад тирди кьалурзава. ИкI туш. Азербайжан чIала и гафунихъ «къвал», «пад» хьтин манаяр ава. Лезги чIала ударение вичин кьвед лагъай гьжадал аватзавай «гьендевар» гаф «яргъал, таквадай чкаяр» лагъай чIал я.

ДАСТАРХАНА - и гафунихъ «суфра», «суфра экIядай аскIан стол» хьтин манаяр ава.

ÖLÜM SEVİN MƏSİN QOY!

Bir qədim mahnı var. Sözləri ney kimi qəlb göynədir:

*Ayrılıq olmasaydı,
Gözlərim dolmasaydı...*

Bir ana naləsi duyulur bu sözlərdə. Şivən qoparan, qəzəbindən yeri-göyü dağıtmaq istəyən ana naləsi. Səhər gülə-gülə yola saldığı balasının - pəhləvan cüssəli oğlunun cəsədini axşam qolları arasına alıb hönkürən ana naləsi: «Ay oğul, mən ki, səni belə yola salmamışdım. Sənə gözəl-göyçək bir qız gözaltı etmişdim. İki gündən ona baxmalı idin. Niyə belə etdin, bala, niyə?» Suallara dönüb ana naləsi. Cavab tapa bilmir onlara. Heç kəs, heç nə onu ovundura bilməz. Gözü yaşlı ağıldardan başqa:

*Dərd məndən zara gəldi,
Ürəyim yara gəldi.
Balamın bu baharda
Bayramı qara gəldi.*

İki gün çatmadı səadətə. İkiçə gün. 29 il ana nəvəsi, ata qayğısı ilə ərsəyə çatan, deyən-gülən, ali təhsil alan, vətən keşiyində duran, qız seçib gəlin götürməyə haqqı olan xeyirxah bir gəncin ölümünə rəvac verdi fələk.

İki gün əvvəl evdən çıxanda demişdi: «Ana can, gedib qayıdım, mütləq sənə dediyn qıza baxacağam. Atacağam subaylığım daşımı.» Böyük qardaşı və iki bacısı çoxdan ailə qurmuşdu. Ali təhsil alıb, cəmiyyətdə layiqli mövqe tutan övladları ilə fəxr edirdi Rauf müəllimlə Mayisə xanım. Aydın BDU-nun beynəlxalq hüquq fakültəsini bitirmişdi. Respublika Daxili İşlər Nazirliyinin sənaye kombinatında hüquqşünas işləyirdi, «Aydınlıq-R» şirkətinin icraçı direktoru idi. Məmmədşadələr ailəsi həm Bakıda, həm Qusarda, həm də Xürel kəndində ziyalı, xeyirxah, təəssübkeş, elcanlı ailə kimi tanınır. Nəci bəy oğulları ilə seçilən, xalq arasında adı hörmətlə çəkilən, böyük nüfuz sahibi olan Rauf Məmmədşad

Neyləyim indi?

*Bu ilin fevralın 26-da faciəli həlak olmuş
qardaşım Aydınin əziz xatirəsinə!*

*Ya bir gül olub yanında bitim,
Ya yox olub ellərdə itim,
Ya da ki, sənintək qəfiləndən gedim
Mən mənə neyləyim, neyləyim indi?*

*Sənsiz keçən bu zaman dursun!
"Sən yoxsan" - deyən dilim qurusun!
Durmuşam ayaq üstə, nə olsun?
Mən mənə neyləyim, neyləyim indi?*

*Birdən ağlayıram, hərdən gülürəm
Hara baxırsansa səni görürəm
Belim qırılıbdır, bunu bilirəm
Mən mənə neyləyim, neyləyim indi?*

*Sən bizdən doydunmu? Biz heç doymadıq,
Çalışdıq-vuruşduq bir toy çalmaq,
Yəqin ki, biz sənsiz heç bacarmıyıq,
Biz indi neyləyək, neyləyək indi?*

*Hər gün pəncərədə səni gözləyəm,
"Nə qədər vaxtdır ki, hanı?" - deyirəm
"Bəlkə uzaqdadır, gələr" - deyirəm
Mən mənə neyləyim, neyləyim indi?*

*Sən kiçik qardaşım, ciyərparamdın,
Sən getdin, qırıldı qolum-qanadım.
Aydın, Aydın deyib eli aradım,
Mən mənə neyləyim, neyləyim indi?!*

SAMİRƏ RAUF QIZI

sonbeşiyindən ötrü də hər şey etmişdi. Bircə toyunu edə bilmədi...

«Axı niyə belə oldu? Allah niyə Aydını vaxtsız əlimdən aldı? Axı mən həmişə Tanrının göstərdiyi yolla getmişəm, həmişə insanlara kömək əli uzatmışam, kənddə böyük məscid tikdirmişəm...» Oğlunun faciəli ölümündən sarsılmış ata suallarına cavab tapmaq istəyir, ancaq tapa bilmir. Təkcə o yox, bu ailənin kədərinə şərik olub Azərbaycanın müxtəlif guşələrindən Qusar rayonunun Xürel kəndinə - nakam gənci son mənzilə yola salmaq üçün gələn insan seli də bu suallara cavab axtarırdı. Həmişə kasıblarla dostluq edərdi Aydın. Onlara kömək etməyi, ehtiyaclarını ödəməyi özünə borc bilirdi. Qürrədən, təkəbbürdən uzaq idi. Sadə, gülərlən, xoşxasiyyət, xeyirxah idi.

Övladlarını xoşbəxt görmək, qocalanda onların çiyində axirət dünyasına köçmək hər bir valideynin haqqıdır. Dünyada ən böyük faciə övladın valideyn çiyində son mənzilə yola salınmasıdır. Bundan böyük müsibət təsəvvür etmək çətindir. Ona görə də bir evin itkisi bir elin itkisinə çevrilir. Aydın qırından xeyli ötsə də, doğmaları, əzizləri, dostları, tanışları hələ də o nisgili ürəklərində daşıyırlar. Dərdli atanın gözlərinin yaşı qurumur. Pəjmürdə ana sualına cavab axtarır: «Ev də, kənd də, şəhər də boşalıb. Sən demə onları Aydın yaraşığa gətiribmiş. Bundan sonra həyatın mənası olacaqmı?»

«Elə mehriban, elə qılıqlı, elə diqqətçil, elə evcanlı idi... «Can» demədən danışmazdı. Sonbeşiyimiz idi, həmişə yanımızda olurdu. O, bizimlə, biz də onunla nəfəs alırdıq. İndi nəfəsimiz çatmır...»

Yox, dünyada elə sözlər yoxdur ki, övlad itirmiş ata-anaya təsəlli verə bilsin. Allahdan onlara bircə şey diləyirik: səbr.

«Samur» qəzeti
redaksiyasının kollektivi

«SAMUR» - 20

BİRƏ-BİR KAMPANIYASINA QOŞULUN!

Hörmətli oxucular! Gələn il Bakıda «Samur» qəzetinin 20 illik yubileyi təntənə ilə qeyd olunacaq. Bu tarixi hadisədən bizi bir ildən də az vaxt ayırır. Azərbaycan ləzgilərinin həyatında böyük hadisə olan bu tədbirə redaksiyamızın kollektivi indidən hazırlıq görür. Tədbirlər planımızın mühüm bəndlərindən birini abunəçilərin sayının artırılması təşkil edir. Onu geniş ictimaiyyətin, fəal oxucularımızın köməyi ilə həyata keçirmək istəyirik. Hər abunəçi qəzetə daha bir oxucu cəlb etsə, bu, qəzetin tirajının birə-bir artmasına gətirib çıxarar.

Kampaniyamıza qoşulmaqla siz xalqımızın dilinin, mədəniyyətinin, adət-ənənələrinin qorunub saxlanması üçün öz töhfənizi vermiş olursunuz.

Həftənin beş günü səhər saat 9⁰⁰-dan axşam saat 17⁰⁰-a kimi zənglərinizi gözləyirik.

Telefon: 432-92-17

Redaksiya heyəti

OXUCULARIN NƏZƏRİNƏ!

"Samur" qəzetinə hər zaman abunə yazılmaq olar. Bunun üçün telefonla ünvan bildirmək kifayətdir. Ödəniş ayda bir dəfə poçtalyon vasitəsilə edilir.

Bakı və Sumqayıt şəhərlərinin sakinləri aşağıdakı telefonlara zəng çala bilərlər:

"Qaya" mətbuat yayımı - 564-48-96, 564-63-45

КОНЦЕРТ АНСАМБЛЯ «СУВАР»

После яркого выступления перед московской аудиторией, по просьбе многочисленных поклонников лезгинской музыки, во второй половине мая, в Баку состоится концерт ансамбля «Сувар». В программу войдут лезгинские фольклорные песни и танцы, прозвучат новые песни С.Керимовой, а также давно полюбившиеся всем композиции в новой аранжировке.

Поистине народный коллектив «Сувар» в очередной раз порадует обладателей изысканного вкуса новыми творческими достижениями.

Контактный телефон: (070) 746-97-40

ПРОДАЕТСЯ ДВУХЭТАЖНЫЙ ДОМ В ГУСАРЕ

Средний ремонт,
постоянная вода, телефон,
газ, фруктовый сад.

Цена договорная.

Конт. телефон:

(050) 734-14-55

Требуется помощница по дому, убирать и готовить. Дом находится около верхней автобазы в Гусарах.

Тел.: (050) 225-68-00

YERİ GƏLMİŞKƏN...

RUSİYADA MÜSƏLMANLAR ÜÇÜN TELEVİZİYA KANALI AÇILACAQ

Rusiyanın dövlət başçısı Dmitri Medvedyevin 2 il əvvəl təklif etdiyi televiziya kanalının yaxın vaxtlarda yayıma başlaması planlaşdırılır. Bu addımla da 20 milyon müsəlmana sahib Rusiya sülhsevər siyasəti dəstəklədiyini nümayiş etdirəcək.

Kanalda yayımlanacaq proramalar arasında gənclərin təhsilinə müsbət təsir göstərəcək verilişlərin çoxluq təşkil edəcəyi bildirilir. Bu kanalda müsəlmanlarla yanaşı, qeyri dinlərdən olan şəxslər də çalışacaq.

КЪУРУШДАЛ КЪИЗИЛ ХКУДДА

XIX виш йисан сифте кылера Семён Броневскийди кхьейвал, Иранди ва Россияди кьуркьушум лезгийрин Къуруш хуьрай къачузвай. И хуьруь гьакъни вири Къафкъаз кьуркьушумдалди таъминарзавай. Гила Къурушдал къизилдин чъехи игътиятар авайди тайин хьанва. Мукъвал йисара ина къизил хкудунин кардив эгечда. И карди лезги чилер тебиатдин серветралди бул тирди мад гьилера субутзава.

КСАРИН ХЪЕЛ ЯРГЪАЛДИ ФИДА

Алимрин малуматрай аквазвайвал, ксарилай тафаватлу яз дишегълийрин хъел фад элекьда. Цудралди инсанрин арада тухвай социологиядин жузун-качузунри алимар ихътин са нетижадал гъанва хьи, адет яз ксарин хъел атПугъайди жада, абур садра рикI хайи инсанрихъ галаз дуст хъижедач. И гьалариз хизанрин тербиядини кевелай таъсирзава. Къал авай квалера чъехи хъайи, диде-бубаяр фад-фад гафарал фейи, хъел хъайи хизанрин ялри, адет яз, чъехибурун хесетар къада. Дишегълияр лагъайтла, итимрилай гзаф регъимлу тирди малум хьанва.

САМУР

Главный редактор
Седает Керимова

Адрес редакции: AZ 1073 Баку, проспект
Метбуат, 529-й квартал, Издательство
"Азербайджан", этаж 3, каб. № 101.

www.samurpress.com
e-mail: sedagetkerimova@rambler.ru

Расчетный счет

26233080000
Капитал банк г.Баку
1-й Ясамальский филиал
код 200037
ВОИН 130024708

Газета

зарегистрирована в
Министерстве печати и
информации
Азербайджанской
Республики. Рег.№ 78

Индекс: 5581

Тираж: 2000

Тел: 432-92-17

НАПЕЧАТАНО В ТИПОГРАФИИ "ЗАМАН"